DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17305225

O‘O‘T:633.31/37;631.84

PATISSON NAVLARINING HOSILDORLIGI, SELEKSIYASI VA URUG‘CHILIK XUSUSIYATLARI

Begimqulova Dilnoza Meyliyevna
https://orcid.org/0009-0007-6218-7906
“Sabzavot, poliz va kartoshka ekinlari seleksiyasi va urug‘chilik” laboratoriyasi mudiri

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada patisson (Cucurbita pepo var. patissonina) navlarining hosildorlik darajasi, seleksiya yo‘nalishidagi ustuvor xususiyatlari hamda urug‘chilikdagi ahamiyati yoritilgan. Navlar o‘rtasidagi hosildorlik ko‘rsatkichlari grafik asosida tahlil qilinib, seleksiya uchun mos donor navlar, iqlimga chidamli va barqaror hosilga ega navlar aniqlangan. ‘Skvorushka’, ‘Disk’ va ‘Zarkokil’ navlarining seleksiya va urug‘chilikdagi o‘rni alohida ta’kidlangan. Maqola seleksiya strategiyasini belgilashda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: *patisson, seleksiya, urug‘chilik, navlar tahlili, hosildorlik, Zarkokil, Skvorushka, Disk, sabzavotchilik.*

ANNOTATION

This article highlights the yield levels of patisson (Cucurbita pepo var. patissonina) varieties, their key traits for selection purposes, and their importance in seed production. Yield indicators among the varieties are analyzed using graphs, and donor varieties suitable for breeding, those with climate resistance and stable yield, are identified. The role of the ‘Skvorushka’, ‘Disk’, and ‘Zarkokil’ varieties in breeding and seed production is specifically emphasized. The article has practical significance in shaping breeding strategies.

Keywords: *patisson, breeding, seed production, variety analysis, yield, Zarkokil, Skvorushka, Disk, vegetable growing.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье освещены уровни урожайности сортов патиссона (Cucurbita pepo var. patissonina), приоритетные признаки для селекции и их значение в семеноводстве. Показатели урожайности между сортами проанализированы на основе графиков, определены сорта-доноры, подходящие для селекции, устойчивые к климатическим условиям и обладающие стабильной урожайностью. Особо отмечена роль сортов «Скворушка», «Диск» и «Заркокиль» в селекционной и семеноводческой работе. Статья имеет практическое значение для разработки селекционной стратегии.

Ключевые слова: *патиссон, селекция, семеноводство, анализ сортов, урожайность, Заркокиль, Скворушка, Диск, овощеводство.*

Kirish: Patisson (Cucurbita pepo var. patissonina) – qovoqdoshlar oilasiga mansub bo‘lib, oziq-ovqat, parhezbop va texnologik ahamiyatga ega bo‘lgan sabzavot hisoblanadi. Uning navlari seleksiya va urug‘chilik tizimida muhim o‘rin tutadi. Seleksiya ishlari patisson navlarining hosildorligi, meva sifati, tezpisharligi va iqlimga moslashuvchanligini yaxshilashga qaratilgan. Ushbu maqolada ayrim patisson navlarining hosildorligi, seleksion imkoniyatlari hamda urug‘chilik ahamiyati tahlil qilinadi.

Tadqiqotning maqsadi:patisson (Cucurbita pepo var. patissonina) navlarining hosildorlik darajasi, iqlimga moslashuvchanligi hamda seleksiya va urug‘chilikdagi ahamiyatini o‘rganish orqali seleksiya ishlarida foydalanish uchun istiqbolli navlarni aniqlashdan iborat.

Natijalar: Hosildorlik grafigi asosida shuni ta’kidlash mumkinki, navlar orasida farq aniq ko‘zga tashlanadi. ‘Skvorushka’ – eng yuqori hosildorlikka ega nav bo‘lib, seleksiya uchun asosiy donor sifatida tanlanmoqda. ‘Disk’ – erta hosil beruvchi,

intensiv texnologiyalarga moslashgan nav sifatida e’tiborni tortadi. ‘Zarkokil’ – barqaror hosil beruvchi, mahalliy iqlim sharoitlariga moslashgan nav hisoblanadi va urug‘chilikda tavsiya etiladi.

Patisson seleksiyasi yo‘nalishida yuqori hosildor, tezpishar va iqlimga chidamli navlar yaratish asosiy vazifa sanaladi. ‘Skvorushka’ navining yuqori hosildorligi seleksion ishlarda asosiy material sifatida foydalanishga asos bo‘ladi. ‘Zarkokil’ navi o‘zining moslashuvchanligi, barqaror hosildorligi bilan urug‘chilikda asosiy nishon navlar sirasiga kiradi. Bu nav seleksiya natijasida mahalliylashtirilgan va O‘zbekiston sharoitlariga moslashtirilgan. Patisson urug‘chiligida yuqori urug‘ unuvchanligi, genetik tozaligi va nav barqarorligi muhim mezonlar hisoblanadi. Mahalliy navlar bilan ishlashda iqlim va tuproq sharoitiga moslashtirish orqali seleksiya samaradorligini oshirish mumkin.

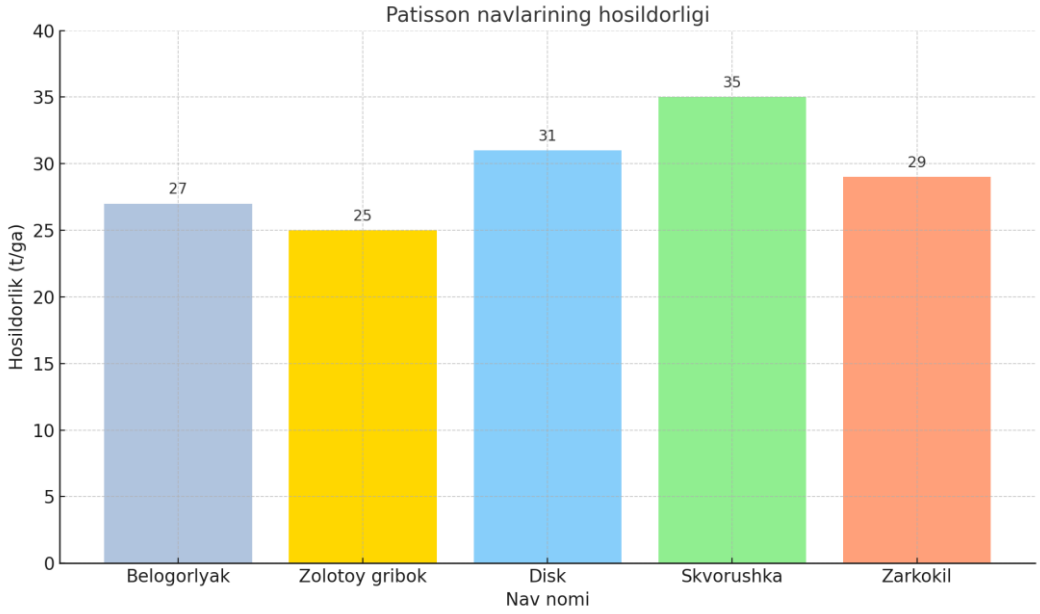

Quyidagi grafikda patisson navlarining hosildorlik darajalari ko‘rsatilgan:

Xulosa: Navlarning hosildorlik darajasi, erta pishish qobiliyati va barqarorligi seleksiya va urug‘chilik ishlarining muvaffaqiyatini belgilaydi. Fermerlar uchun ‘Disk’ va ‘Skvorushka’ navlari intensiv agrotexnika sharoitida samarali bo‘lsa, ‘Zarkokil’ esa barqaror va ishonchli natija beruvchi nav sifatida tavsiya etiladi. Ushbu tahlillar seleksiya yo‘nalishida nav tanlash strategiyasiga asos bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tursunov N.T. Sabzavotchilik. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.

2. Karimov I.X. Poliz ekinlari agrotexnikasi. – Samarqand: Mehnat, 2018.

3. O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi statistik ma’lumotlari, 2023.

4. Qurbonov Sh.M. "O‘simliklar seleksiyasi asoslari", Toshkent: Innovatsiya, 2021.

5. Hamroyev B.T. "Urug‘chilik tizimida nav tozaligi va sifati", Qishloq xo‘jaligi ilmi, 2019.

6. Xolmatov Z.T. va boshq. "Qovoqdosh sabzavotlar seleksiyasi va urug‘chiligi", Samarqand: Agrofan, 2022.